

Nyanländas integration i civilsamhället

BOLLNÄS KOMMUN

Ånge kommun

Gävle
KOMMUN

TIMRÅ KOMMUN

Hudiksvalls
kommun

SÖDER
HAMN!

Härnösands
kommun

Sundsvalls
kommun

NORDANSTIGS
KOMMUN

Edsbyn & Alfta
Ovanåkers kommun

2014
TRAINEE
SÖDRANORRLAND

I arbetsgruppen för "Nyanländas integration i civilsamhället" har följande personer ingått:

Daniel Edlund, Söderhamns Kommun
Niklas Gunnerstam, Gävle Kommun
Anna Johansson, Gävle Kommun
Polymenis Tsironas, Sundsvalls Kommun
Evelina Wesslén, Hudiksvalls Kommun

Inledning

Svensk integrationspolitik bygger på synen att alla som bor i Sverige ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Uppskattningsvis 16,5 procent av Sveriges befolkning är född utomlands. De personer som invandrat till Sverige har kommit från många olika länder och med olika sociala villkor, vid olika tidpunkter och med olika skäl för invandring. Det kan vara för arbete, studier eller för att konflikter och instabilitet i hemlandet tvingar människor till flykt. Att vara integrerad i ett samhälle handlar om att vara en del av samhällsgemenskapen. I samhällen med få mångkulturella mötesplatser har föreningslivet visat sig vara en viktig mötesplats för människor med olika bakgrund. Integration skapas då människor av olika ursprung men likvärdiga livschanser möts, beblandas och berikar varandras erfarenheter. För att göra detta möjligt är det viktigt att ge stort utrymme för lokalsamhällets och den ideella sektorns engagemang. Lokala fritids- och kulturinrättningar är exempel på viktiga arenor för möten och integration.

Rapporten riktar in sig mot ämnet "Nyanländas integration i civilsamhället". Den är skriven av fem deltagare i traineeprogrammet Trainee Södra Norrland på uppdrag av programmets styrgrupp. Trainee Södra Norrland är ett samarbete mellan tio kommuner i Södra Norrland, från Härnösand i norr till Gävle i söder. De deltagande kommunerna i 2014/2015 års traineeprogram är Gävle, Söderhamn, Bollnäs, Hudiksvall, Nordanstig, Sundsvall och Härnösand.

Nyanländas integration i civilsamhället

Omslagsfoto: Mostphotos.se

Formgivning :Polymenis Tsironas, Sundsvalls Kommun

Projektbeskrivning

Under de senaste åren har internationell oro och konflikter gjort att fler flyktingar och asylsökande söker sig till vårt land. Vi försöker skapa ett skydd och en trygghet för människor på flykt. En stor del av detta arbete utförs av kommuner. Där ligger såväl ansvar som möjligheter. De flesta kommuner arbetar aktivt med dessa frågor, långt ifrån alla utifrån systematisk kunskap. Kommunernas uppgifter är många, kommer ofta oplanerade eller med kort varsel och ibland ska stora grupper av människor hanteras snabbt.

Intresset för integrationsfrågor är stort. Stat och kommun anslår pengar för olika ändamål och allt syftar till att få till ett bra integrationsarbete. Få insatser utvärderas på ett bra sätt, vilket gör att det idag är i stort sett omöjligt för en kommun att lära sig av framgångsrika tillvägagångssätt i andra kommuner. Alla kommuner har någon form av integrationsarbete. Utgångspunkt för projektet är det arbete som utförs. De kommuner som ingår i kartläggningen är de deltagande kommunerna i 2014/2015 års Traineeprogram, dvs. Härnösand, Sundsvall, Nordanstig, Hudiksvall, Bollnäs, Söderhamn och Gävle.

PROJEKTET

Effektmål

Kommunerna lyckas bättre i sitt integrationsarbete genom ett ökat tillvaratagande av kompetens samt främjar integrationen i civilsamhället.

Projekt mål

- Kartlägga kommunernas arbete med integration i civilsamhället.
- Göra en omvärldsanalys av lyckade integrationer i Sverige.
- Ge förslag på aktiviteter som främjar integrationen.
- Undersöka civilsamhällets attityder och aktiviteter till integration, speciellt i de deltagande kommunerna i Trainee Södra Norrland.
- Undersöka de ekonomiska incitament, eller avsaknad av incitament, som kan finnas.
- Beskriva civilsamhällets beredskap att integrera utrikesfödda.

Definitioner

Integration är ett mångtydigt begrepp. Meningarna går ofta isär om vad som menas och olika aktörer i samhället har olika föreställningar om vad som är en lyckad integration. I den politiska världen, nationellt, på EU-nivå och internationellt är begreppet dock mer etablerat och det finns en överenskommelse i stort om betydelsen av integration, vilken lyder:

”En process där två olika men likställda parter möts och tillsammans bildar något nytt med drag av båda partner och där man har respekt för olikheterna och lever jämlikt och fritt från diskriminering.”

Begreppet integration bär en värdering om allas lika värde och att vi gemensamt bygger ett inkluderade samhälle. Följande definitioner är hämtade från SCB och från en förstudie över mottagandet av nyanlända i Hudiksvalls kommun från 2014. Listan består även av några egna definitioner.

Flykting

Utlänning som har sökt asyl och fått tillstånd att som flykting bosätta sig i Sverige. Beslutet om uppehållstillstånd grundar sig i Genevekonventionen, vilket bland annat innebär att personen ska känna välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp. Jämför även med Asylsökande, Kvotflykting och Skyddsbehövande.

Kvotflykting

Utländsk medborgare som före resan till Sverige fått uppehållstillstånd inom den flyktigkvot som regeringen fastställt. Resan hit organiseras och betalas av Migrationsverket. Jämför med Flykting och Asylsökande.

Asylsökande

En utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd mot förföljelse, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket och/eller migrationsdomstol. Jämför med Flykting och Kvotflykting.

Asyl

Ett uppehållstillstånd som beviljas utländsk medborgare därför att hen är flykting eller alternativt skyddsbehövande enligt utlänningslagen.

Ensamkommande barn

Asylsökande barn eller ungdomar under 18 år som kommer till Sverige utan legal vårdnadshavare. Även barn och ungdomar som fått uppehållstillstånd, men fortfarande står under

Invandrare

Någon vedertagen definition av begreppet invandrare finns inte och egentligen aldrig funnits. För att i statistiska sammanhang räknas som invandrare ska en person vara folkbokförd i Sverige. Ofta görs en indelning i två kategorier; födda i Sverige eller födda i utlandet respektive har svenskt eller utländskt medborgarskap.

Eget boende (EBO)

Under väntetiden kan asylsökande väljarna ordna boendet på egen hand, till exempel hos släkt eller vänner.

Anhöriginvandring

Anhöriga till en i Sverige bosatt person (anknytningspersonen) har rätt till uppehållstillstånd. Det familjeband som en sökande kan hänvisa till när hen söker uppehållstillstånd är: fru, make (här avses också registrerad partner), sambo och underåriga ogifta barn. Det finns ett försörjningskrav som innebär att anknytningspersonen ska kunna försörja sig och den anhöriga. Detta krav gäller dock inte om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande. Inte heller tillämpas försörjningskravet om sökanden är ett barn och den som barnet återopar anknytning till är barnets förälder.

Flyktingförläggning

Tidigare benämning på anläggningsboende.

Migration

Personers rörelse mellan länder, dvs. in- och utflyttning.

Permanent uppehållstillstånd

En utländsk medborgare som har beviljats ett permanent uppehållstillstånd har tillstånd att bo och arbeta i Sverige under obegränsad tid. Tillståndet gäller så länge utlänningen är bosatt i Sverige.

Nyanländ

Nyanländ har ingen specifik definition. Vi använder det som ett övergripande begrepp som inkluderar alla de människor som bor i Sverige men inte är födda i Sverige eller har varit i Sverige tillräckligt länge för att känna sig fullt integrerade med det svenska samhället. Därmed inte sagt att denne har övergett sin ursprungliga kultur och identitet.

Utrikesfödd

Vi använder termen utrikesfödd om alla som är födda i ett annat land men uppehåller sig eller är bosatta i Sverige, oavsett anledning.

Utländsk bakgrund

Personer med utländsk bakgrund definieras som personer som är:

Utrikes födda, eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Definition av begreppet finns redovisad i "Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik". Definitionen av begreppet ändrades 2003. Tidigare ingick även inrikes födda personer med en utrikes född förälder i begreppet.

Innehållsförteckning

Inledning	3
<i>Effektmål</i>	4
<i>Projektmål</i>	4
Definitioner	5
Kartläggning av kommunernas arbete	10
<i>Introduktion</i>	10
<i>Härnösands kommun</i>	12
<i>Sundsvalls kommun</i>	14
<i>Nordanstigs kommun</i>	16
<i>Hudiksvalls kommun</i>	18
<i>Söderhamns kommun</i>	20
<i>Bollnäs kommun</i>	22
<i>Gävle kommun</i>	24
<i>Sammanfattning</i>	27
Omvärldsbevakning	28
<i>Goda exempel på integrationsprojekt</i>	28
Ekonomiska incitament inom civilsamhällets integrationsarbete	32
<i>Ekonomi inom den ideella sektorn</i>	32
<i>Föreningslivets ekonomiska incitament</i>	34
Civilsamhällets attityder till integration	36
<i>Enkät</i>	36
<i>Vad är integration?</i>	36
<i>Hur och varför arbetar din förening med integrationsfrågor?</i>	37

<i>Varför arbetar din förening inte med integrationsfrågor?</i>	38
<i>Får ni något ekonomiskt stöd för ert integrationsarbete?</i>	39
Reflektion och sammanfattning	40
Källförteckning	42

INTE- GRA- TION

Kartläggning av kommunernas arbete

Introduktion

Sverige har idag en befolkning strax över 9,6 miljoner invånare, varav ca 16,5 procent är utrikesfödda. Invandringen har ökat sedan 1950- och 60-talen men skälen att komma till Sverige har förändrats. Tidigare var en stor del av av invandringen arbetskraftsinvandring, men idag är det vanligt att invandra till Sverige på grund av studier eller att återförenas med anhöriga som kommit till Sverige tidigare. Enligt Boverkets rapport har 20 procent av den utländska befolkningen invandrat på grund av flyktinskäl, medan över hälften har kommit hit för att återförenas med anhöriga.

Var de nyanlända bosätter sig varierar mycket. Det är vanligt att nyanlända väljer att bosätta sig i närheten av anhöriga eller invånare som har samma nationalitet. En orsak är att det känns tryggt för den som kommer till Sverige att bosätta sig nära andra med samma bakgrund eller erfarenheter. Den utrikesfödda delen av befolkningen är spridd över stora delar av Sverige, men i de flesta fall är det högre befolkningstäthet i storstadsregionerna. I Gävleborg bedömer en övervägande del av kommunerna att det finns brist på bostäder för nyanlända personer. Endast tre av länets kommuner bedömer att det är balans i kommunen på bostäder för gruppen. Dessa tre är Bollnäs, Hofors och Ockelbo. Det är framför allt bristen på hyresrätter och bristen på större lägenheter i länet som är ett problem.

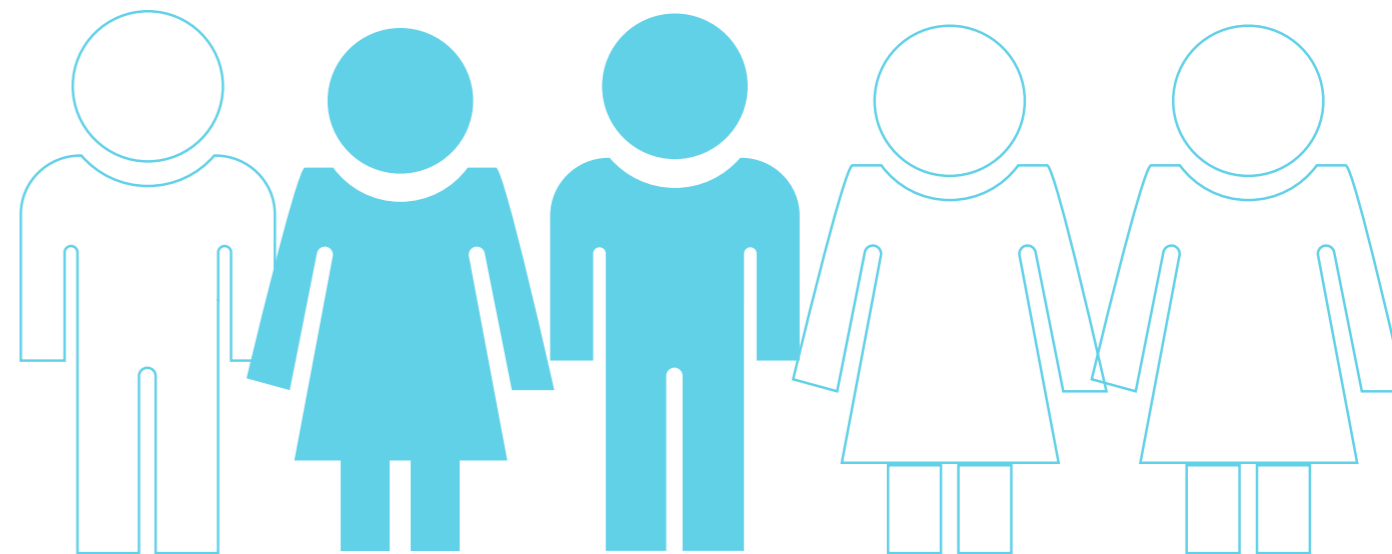
I denna kartläggning kommer vi att presentera hur integrationsarbetet ser ut i kommunerna Härnösand, Sundsvall, Nordanstig, Hudiksvall, Söderhamn, Bollnäs och Gävle. Långt ifrån allt ansvar för mottagande av nyanlända och flyktingar ligger på kommunerna. Huvudansvaret för etableringen ligger på arbetsförmedlingen och även instanser som försäkringskassa, landsting och länsstyrelse är inblandade. Men kommunerna har flera viktiga ansvarsområden när det kommer till att integrera de nyanlända och det svenska samhället med varandra. Ett sådant område kan vara att understödja civilsamhällets insatser.

Det civila samhället har en viktig roll i integrationsarbetet. Regeringen har i dialog med idéburna organisationer inom integrationsområdet och Sveriges Kommuner och Landsting skapat en överenskommelse, undertecknad 2010, som syftar till att underlätta för de idéburna organisationerna.

Regeringens syfte med dialogen på integrationsområdet är att ”förtydliga relationen mellan staten, kommunerna och den ideella sektorn i arbetet med nyanländas etablering och integration och att utveckla former och metoder så att de idéburna organisationerna kan medverka i och skapa bättre förutsättningar inom dessa områden.”

I överenskommelsen slår man fast visionen:

”Genom organisationernas flexibilitet, lokala förankring och självständighet från det offentliga bidrar idéburna organisationer bland annat till en större mångfald av utförare. Mångfalden av organisationer med uppgift att på olika sätt göra det svenska samhället tillgängligt för den nyanlända är viktig. De organisationer som verkar på etnisk grund utgör en särskild resurs i etableringsprocessen, inte minst på grund av sina medlemmars bakgrund.”

Härnösands kommun

Härnösands kommun har knappt 25 000 invånare varav ca 2 700 är födda utomlands. Det motsvarar ca 11 procent av kommunens totala befolkning.

Härnösands Kommun har sedan 2009 en integrationsstrategi antagen av kommunfullmäktige. Strategidokumentet uttrycker en tydlig viljeinriktning som handlar om attityder och värderingar men innehåller även konkreta mål för olika kommunala verksamheter som ska bidra till en förbättrad integration. Integrationsstrategin har tre olika övergripande mål för att säkerställa att alla medborgare ska mötas med respekt, få likvärdiga möjligheter att forma sina liv och en samhällsgemenskap där alla kan vara delaktiga och medansvariga. För Härnösands kommun innebär integration att samhället bör präglas av etnisk och kulturell mångfald. Målet med integration är lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla, oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Ett aktivt arbete för integration och mångfald har stor betydelse för att motverka skillnader i levnadsvillkor mellan olika grupper och minimera segregation.

En central överenskommelse har slutits mellan Arbetsmarknadsverket (idag Arbetsförmedlingen), Migrationsverket, Skolverket och Svenska Kommunförbundet om samverkan för utveckling av introduktionen för flyktingar och andra utrikesfödda. 2009 reviderades den regionala överenskommelsen mellan bl. a Länsstyrelsen, Länsarbetsnämnden, Migrationsverket, Landstinget, länets samtliga kommuner, Kommunförbundet, Mittuniversitetet, Härnösands Stift och 5i12-rörelsen. Denna överenskommelse utgör grunden för ett regionalt samordnat arbete, som syftar till att utveckla introduktionen och integrationen av nyanlända i Västerbottens län.

Härnösands kommun ska, tillsammans med övriga aktörer, verka för gemensamma mötesplatser och att alla människors erfarenheter, kompetens och initiativ ska tas tillvara. Kommunen erbjuder mottagande och bostadsförsörjning, att vid behov ge praktisk hjälp i samband med bosättning, anmälan till SFI, anmälan till samhällsorientering på modersmål, anmälan till skola, förskola eller annan barnomsorg och information om övrig kommunal verksamhet.

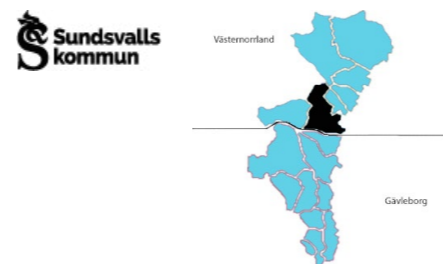
Kommunstyrelsen har huvudansvaret för samordning av integrationsarbetet och för att integrationsstrategin ska följas. De ekonomiska resurserna för genomförandet av integrations- och introduktionsarbetet fördelas efter budgetberedning av kommunstyrelsen till respektive facknämnd. Kommunstyrelsen ansvarar för att årligen följa upp nämndernas insatser. Nämnderna har till uppgift att utifrån sina ansvarsområden formulera mål, ambitioner och åtgärdsplaner för programmets genomförande och redovisa detta i sina årsredovisningar. Förvaltningarna ansvarar för att upprätta handlingsplaner där strategin verkställs och de övergripande målen nås, samt kontinuerligt följa upp och utvärdera sin verksamhet. Förvaltningarna ska när det gäller frågor som griper över flera förvaltningars verksamhetsområden samverka och samarbeta för att uppnå bästa resultat.

Insatser

I Härnösands kommun har man skapat en ny verksamhet vid namn Samlingspunkten. Det är en mötesplats som drivs av arbetsmarknadsförvaltningen och finns till för att utrikesfödda och svenskfödda ska kunna mötas, skapa kontakter och lära om varandras kulturer. Samlingspunkten är öppen för föreningar, organisationer och myndigheter som vill visa och informera om sina verksamheter. Det finns flerspråkig personal på plats som kan hjälpa till med att exempelvis fylla i blanketter. Alla som vill är välkomna att anordna aktiviteter på Samlingspunkten och just nu är det aktuellt med svenskundervisning, sång och musik. Det finns också lektrum och biljardbord på plats.

I Härnösand finns också en satsning på flyktingvänner där svenskfödda eller utrikesfödda som bott i Sverige ett tag kan anmäla sig om att bli flyktingvän och därmed bli matchad med någon som har liknande intressen eller erfarenheter. Fokus är inte på att lära den nyanlända hur myndigheter fungerar utan bara umgås och ha roligt. Men tanken är att det ska underlätta en social integration för nyanlända som får kontakt med etablerade personer i Sverige så att deras vardag underlättas och de lär sig svenska och sociala koder snabbare.

Sundsvalls kommun

Sundsvalls kommun har drygt 97 000 invånare varav drygt 9 000 är födda utomlands. Det motsvarar ca 9,5 procent av kommunens totala befolkning.

Invandring har historiskt haft stor betydelse för Sundsvalls utveckling och tillväxt och många nationaliteter har bidragit i uppbyggnaden av industrin. Utan invandringen skulle Sundsvalls befolkning ha minskat. Sundsvalls kommuns definition av integration är "en samhällsgemenskap som präglas av jämlika och berikande relationer mellan alla medborgare och med respekt och förståelse för enskilda individers olikheter".

Integrationsarbetet är idag fokuserat på asylsökande och det är få utrikesfödda som arbetskraftsinvandrar till Sundsvall. Sundsvalls kommun tog 1994 fram ett invandrarpolitiskt program, vilket inte längre är aktuellt. Därmed har Sundsvalls kommun inga styrande integrationsdokument eller planer. Däremot beslutade kommunfullmäktige i september 2014 att tillsätta en integrationsberedningsgrupp. Integrationsberedningsgruppen är ett organ för att analysera kommunens integrationsarbete. Integrationsberedningen har skapat stora förhoppningar för de som jobbar med integration i kommunen. Integrationsberedningens uppdrag består av att a) analysera kommunens integrationsarbete, b) analysera modellen för fördelning av medel som NAVI har beslutat om, samt c) lämna förslag till kommunövergripande riktlinjer för förbättrat integrationsarbete. Integrationsberedningen består av representanter för samtliga partier som finns representerade i kommunfullmäktige.

Sundsvalls Kommun ansvarar för mottagande och bostadsförsörjning för flyktingar och nyanlända. Vid behov ska kommunen också ge praktisk hjälp i samband med bosättning, undervisning i SFI och annan vuxenutbildning och samhällsorientering. Det sistnämnda innebär till exempel grundläggande demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter, hur det svenska samhället är organiserat, den enskildes rättigheter och skyldigheter samt praktiska frågor om vardagslivet i Sverige. Samhällsorienteringen ingår i introduktionsprogrammet. Förvaltningen och nämnden för arbetsmarknad, vuxenutbildning och integration (NAVI) har ansvaret för vuxenutbildning och arbetsmarknad. Kommunen ansvarar också för skol- och förskoleverksamhet, barnomsorg och andra insatser för barn och ungdomar, gör insatser inom det sociala, stimulerar föreningsliv och olika nätverk, informerar och ser till att övrig kommunal verksamhet och service kommer nyanlända till del. Kommunen ansvarar också för försörjning och andra insatser för de som inte har rätt till etableringsplan på grund av nedsatt prestationsförmåga.

Kommunen ska aktivt motverka segregation i boendet genom att stimulera ett allsidigt bostadsbyggande vad gäller olika upplåtelseformer, lägenhetsstorlekar och hustyper. När det gäller integration så tar det bostadspolitiska programmet endast upp att ny bostadsbebyggelse

ska placeras med god tillgång till kollektivtrafik, bl.a. för att utrikesfödda i högre grad är beroende av kollektivtrafik och närservice, både av ekonomiska och sociala skäl.

Insatser

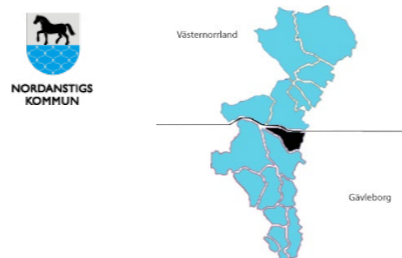
FATI (Förebyggande Arbete Tidiga Insatser) är en kommunal samverkansgrupp där föreningar och kommunala verksamheter kan söka bidrag för insatser som ska stärka barn och unga. Projekten som beviljas medel genom FATI ska bygga på samverkan mellan olika parter, antingen två olika föreningar, två olika kommunala förvaltningar eller en förening och en kommunal förvaltning. FATI är inte en renodlad integrationsinsats men många projekt som genomförts inom ramen för FATI har haft integrationsfokus. Mellan 2009 och 2014 hade 148 projektsökningar kommit in till kommunen varav 79 beviljades. Projekten beviljas utifrån bostadsområden och kan handla om demokrati/integration, kultur och fysisk aktivitet. Ett projekt som man satsat mycket pengar på är Back to Basics där föreningarna GIF Sundsvall, Sundsvall Dragons och Granlo BK låter barn och unga testa på gratis aktiviteter efter skolan. En utvärdering som gjordes 2014 har bland annat kommit fram till att:

- FATI-arbetet inneburit en långsiktig politisk satsning som gett omfattande samverkan i bostadsområdena mellan starkt föreningsliv, civilsamhälle och kommunala aktörer.
- Sundsvalls kommun har satsat 27 miljoner kronor i drygt 80 olika projekt.
- FATI haft stor betydelse för deltagande barn och ungdomar, som fått bättre självkänsla och fått prova på idrotter, musik, teater, bild oavsett föräldrarnas betalningsförmåga. Många har blivit föreningsaktiva.
- som resursutjämningsystem har FATI fungerat på generell nivå mellan bostadsområden, områden med lägst socioekonomiska förutsättningar har fått flest projekt. FATI behöver dock kompletteras för att fungera resursutjämnande på individnivå.
- styrning/organisering, resursfördelning, metodutveckling och utvärdering/uppföljning är viktiga förutsättningar för att kommuner ska lyckas med sociala investeringar. Sundsvalls kommun har genom FATI-arbetet utvecklat goda rutiner för dessa komponenter.

Kommunfullmäktige har beslutat att från och med 2016 avsluta FATI och istället inrätta en social investeringsfond.

Ett exempel på ett Fati-projekt är "Back to Basics" där GIF Sundsvall verkar i bostadsområden för att tillsammans med andra föreningar erbjuda en aktiv och positiv fritid för barn i åldern åtta till tolv år. Projektet syftar till att leda barn in i det svenska föreningslivet och etablera föreningsrepresentation i området.

Nordanstigs kommun

Nordanstigs kommun har drygt 9 500 invånare varav knappt 750 är födda utomlands. Det motsvarar ca 8 procent av kommunens totala befolkning.

I Nordanstigs kommun finns ingen integrationsplan. Kommunen har dock haft som mål en längre tid att upprätta en sådan. Kommunen har en överenskommelse med Länsstyrelsen i Gävleborg om att ta emot 25-35 flyktingar per år. Det finns även ett avtal med Migrationsverket angående mottagande av ensamkommande barn. Enligt avtal ska kommunen tillhandahålla 10 boendeplatser, varav 3 platser för asylsökande ungdomar. Mellan 2006-2012 har Nordanstigs kommun tagit emot 14 ensamkommande flyktingbarn. Nordanstigs kommun har övervägande tagit emot kvotflyktingar. Att organisera mottagandet för nyanlända som kommer till Nordanstig innebär att ordna lägenhet och hyreskontrakt, ev. grundmöblera lägenheten, ordna köksutrustning och göra ett första matinköp. Invandrarenheten ska kontakta grundskola, barnomsorg och Komvux om det är aktuellt. Det praktiska mottagandet sköts oftast av en flyktingsamordnare och en arbetsmarknadshandläggare.

Nordanstigs Bostäder AB är ett kommunalägt bostadsbolag. De har inte något specifikt uppdrag i arbetet med flyktingmottagande. De ska tillhandahålla boende till personer som vill hyra en lägenhet, i mån av tillgång. Det finns inget system som ger förtur till flyktingar. Det är Invandrarenheten som reserverar lägenheter när de får information om att det ska komma flyktingar. Bostadsbolaget styr inte över bostadsplacering av nyanlända flyktingar, men uttrycker att de gärna skulle se en jämnare spridning i hela kommunen för att motverka segregation. Nordanstigs Bostäder träffar varannan månad flyktingsamordnare för att få aktuell information om hur läget ser ut. Bostadsbolaget bjuder in de nyanlända till informationsmöten, med en tolk på plats, för att berätta om det boende de blivit tilldelade. Information som ges till nyanlända handlar bland annat om sopsortering, TV- abonnemang, internet, störningar, tvättstuga och hur man gör en felanmälan. Om det skulle inträffa något problem så kallas det till ett gemensamt möte där man diskuterar problemet som uppstått.

Det finns en kommunal samverkan bland kommunerna i närområdet där också Nordanstig ingår. Samverkan sker genom flyktingsamordningsträffar där man utbyter information och erfarenheter.

Civilsamhälle/föreningsliv

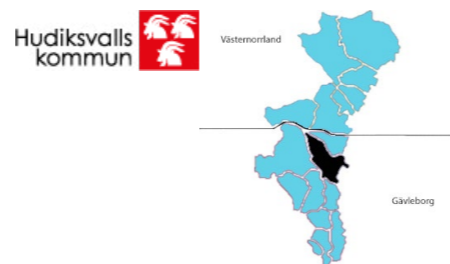
Kommunen delar ut bidrag till lokala idrottsföreningar för att hantera nyanlända barn som vill idrotta. Föreningslivet i Nordanstig bygger till stor del på ideella insatser i form av föräldrar som kör till och från matcher. Det beror på att kollektivtrafiken är dåligt utbyggd och att avstånden är stora. Många av flyktingbarnens föräldrar har inte tillgång till bil och därför ges

ersättning till idrottsföreningen för att kunna ta emot barnen och se till att de har samma möjligheter att vara med som andra barn.

Insatser

Nordanstigs kommuns flyktingenhet har ordnat flera lokala evenemang för att sprida information om flyktingmottagandet. Bland annat erbjuder man sig att komma till arbetsplatser för att berätta om hur flyktingmottagandet ser ut i kommunen just nu. De har även ordnat informationsmöten på kommunens fyra bibliotek. Flyktingenheten har bjudit in nyanlända till Bergsjö bibliotek för att berätta om sin historia. De har även ordnat en inspirationsdag för integration med temat "Mångfald och integration som tillväxtfaktor". Föreningar har bjudits in till informationsmöten för att få information om hur de kan bidra med integrationsarbetet. Hösten 2015 planerar man att köra igång med språkguider/flyktingvän.

Hudiksvalls kommun

Hudiksvalls kommun har ca 37 000 invånare varav knappt 3 000 är födda utomlands. Det motsvarar ca 8 procent av kommunens totala befolkning.

Hudiksvalls kommun tar nästan bara emot nyanlända som blir anvisade till kommunen. Det är få personer som själva söker sig till Hudiksvalls kommun då de flesta söker sig till någon av de större städerna i Sverige. De flesta som kommer till Hudiksvalls kommun är skyddsbehövande eller anhöriga till skyddsbehövande eller anhöriga till någon i kommunen. Hudiksvalls kommun är mitt uppe i en process med att se över sitt arbete med mottagandet av nyanlända. I februari 2014 beslutade Kommunstyrelsen att en förstudie/översyn av asyl- och flyktingmottagandet i kommunen skulle genomföras.

Förstudien tar avstamp i kommunens vision om att vara den bästa kommunen att leva och verka i år 2020 och menar att denna vision såklart gäller alla kommunmedborgare och därmed även nyanlända. Man fokuserar på de två förvaltningar som har det största ansvaret för nyanländas första tid i Sverige, nämligen lärande- och kulturförvaltningen och social- och fritidsförvaltningen. Dessa förvaltningar ansvarar för många av de lagstadgade uppgifter och ansvarsområden som kommunen har gentemot nyanlända. Exempel på dessa är bosättning och bostadsförsörjning, SFI, samhällsorientering, försörjning för de utan etableringsplan, förskole- och skolverksamhet. Förvaltningarna ansvarar också för förebyggande stöd och myndighetsutövning till stöd för barn och familjer, missbruksvård, familjerätt och familjerådgivning. Även fritidsverksamhet som fritidsgårdar, idrotts-, fritids- och badanläggningar och kulturverksamhet som bibliotek, kulturskola och allmän kulturverksamhet ligger under dessa förvaltningar. Kommunen har tre flyktingsekreterare och en samordnare. Den senare ansvarar för att alla nyanlända barn får tillgång till förskole- och skolverksamheter inom en månad och som hjälper barnen med tillgång till modersmålsundervisning och löpande kontakt med Migrationsverket. Efter att studien genomförts har en omorganisation i kommunen gjort att ovanstående verksamhet och ansvar ryms i de nya förvaltningarna lärandeförvaltningen, social- och omsorgsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Förstudien har lett till en handlingsplan för 2015-2018, som man ännu inte har beslutat om. Handlingsplanen utgår från kommunens vision och mål och tar fram aktiviteter kopplade till kommunens mål. De aktiviteter som handlingsplanen föreslår handlar om att:

- Skapa arenor och mötesplatser i samverkan med civilsamhället och enskilda medborgare och att förebygga rasism och främlingsfientlighet i skolor, på arbetsplatser och i vardagslivet.
- Verka för fler arbetstillfällen för nyanlända och att skapa en individanpassad introduktionsverksamhet som tillvaratar och bygger på individens förmåga och styrka.

- kommunens bemötande och kommunikation är likställt och gott för alla medborgare, att utveckla nya former för intern kommunikation och samverkan samt att nyanlända elever ska ges förutsättning för att nå sina mål i skolan.

Civilsamhälle/föreningsliv

Under rubriken Civilsamhället och idéburna organisationer i Förstudien kan man utläsa att det i Hudiksvalls kommun finns ett rikt föreningsliv. Framför allt är det Baptistkyrkan och idrottsföreningen Strands IF som omnämns ha stor verksamhet för nyanlända. Baptistkyrkan har exempelvis läsläsning, barn- och ungdomsverksamhet och erbjuder hjälp med det vardagliga. Strands IF har många nyanlända medlemmar och har sökt pengar för prova på verksamhet, som ska fungera som en mötesplats för bl a ensamkommande barn. Men även fler kyrkor, idrottsföreningar och ideella föreningar har verksamhet som berör nyanlända.

Frivillig i Gävleborg är ett projekt som drivs med medel från Europeiska socialfonden och handlar om att skapa en modell för hur kommuner i Gävleborgs län ska arbeta för att skapa kontakt mellan nyanlända, föreningar och frivilliga. I Hudiksvalls kommun genomfördes en nätverksträff med föreningar, privatpersoner och personal från kommunala verksamheter där man diskuterade former för en mer strukturerad samverkan mellan ideell sektor och kommunen.

Insatser

Satsningen Firman, som finansieras av europeiska socialfonden (ESF), handlar om att göra om arbetsformer från ett tidigare projekt (Sigrid) till ordinarie verksamhet. Glada Hudik-modellen är en stödstruktur för sociala företag där arbetsförberedande insatser sker. Enig är ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen och social- och fritidsförvaltningen som verkar för att stödja arbetslösa ungdomar i åldern 16-25 år. Detta riktar sig inte specifikt till nyanlända men även de omfattas av samarbetet, som ofta omnämns i goda ordalag. Cul (centrum för utveckling och lärande) och social- och fritidsförvaltningen har gjort en ansökan till Hudiksvalls kommuns Sociala investeringsfond för att skapa en samlingslokal som ska fungera som mötesplats för integration, utbildningscenter och en lokal dit man kan gå med frågor om det svenska samhället.

Söderhamns kommun

**SÖDER
HAMN!**

Söderhamns kommun har ca 25 500 invånare varav ca 2 500 är födda utomlands. Det motsvarar ca 10 procent av kommunens totala befolkning.

Söderhamns kommun har ingen övergripande styrande modell för integration, vilket av kommunanställda upplevs som en brist i hela kommunen. Det saknas samverkan mellan förvaltningarna. För att förbättra detta har en integrationssamordnare anställts som har i uppdrag att utveckla en integrationsplan.

Söderhamns kommun följer EU:s och regeringens mål och ska:

- Säkerhetsställa att integrationsaspekter beaktas i all samhällsplanering
- Ge förutsättningar till individens egenförsörjning och delaktighet i samhället
- Värna grundläggande demokratiska värden och verka för att alla oavsett kön behandlas lika samt förebygga och motverka diskriminering, främlingsfrihet och rasism

Den som är nyanländ och har uppehållstillstånd samt är folkbokförd i Söderhamn erbjuds ett introduktionsprogram. Det är Integration- och migrationsenheten som samordnar introduktionen. Integrations- och migrationsenheten ligger under arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Introduktionen vänder sig till vuxna, barn och familjer. Till varje person tas en individuell introduktionsplan fram av olika handläggare från integrations- och migrationsenheten, vägledningen på CFL, Resurscentrum och Arbetsförmedlingen. Planen är baserad på tidigare utbildning, erfarenheter, yrkesliv och andra individuella förutsättningar. Planen följs regelbundet upp från individuella behov.

Integrations- och migrationsenheten har ett samarbete med Resurscentrum där sommarskola erbjuds. Där får nyanlända hjälp med att skriva CV, personligt brev samt yrkeskunskap. Rikssnittet för ett sådant program är 15 timmar per vecka, men i Söderhamn ligger det på 27 timmar för att påskynda processen och få de nyanlända ut på arbetsmarknaden. Inom integrations- och migrationsenheten erbjuds det stödsamtal antingen individuellt eller i grupp. Enheten har en god överblick angående närvaro och sjukfrånvaro. Vid händelser med återkommande frånvaro hanteras detta som att en anställd ofta är sjuk, detta för att integrera individen i samhällssystemet.

Civilsamhälle/föreningsliv

Söderhamns kommun ska utveckla trygga och trivsamma bostadsområden där service och mötesplatser, grön- och lekområden finns tillgängliga för alla. Samspelet mellan individens förutsättningar och den omgivande sociala miljön är viktig för en god hälsa. Genom att skapa möjligheter för möten, samtal och gemensamma aktiviteter är kommunen en aktiv part i inte-

grationsarbetet på individnivå. Integrationsaspekter ska beaktas i all samhällsplanering, såväl fysisk som social och kommunen ska möjliggöra miljöer och aktiviteter som bidrar till gränsöverskridande möten mellan människor.

Insatser

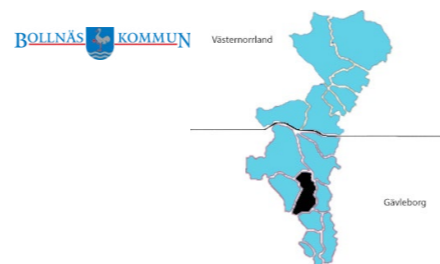
Resurscentrum och biblioteket i Söderhamns kommun har skapat ett projekt där medborgare kan låna en svensk eller en invandrare för att ta del av dennes kultur eller språkkunskaper.

”För ökad kunskap och att överbrygga olikheter. Vi vill öka möjligheterna till att lära känna våra nya innevånare och att göra vägen lättare för dem som kommer till ett nytt land med nya regler, ny kultur och ett jättesvårt språk”.

Som en språkvän ställer man upp ideellt och kan få träffa en person eller familj som har intresse att delge sig av den svenska kulturen och språket. En svenskfödd har även möjlighet att “låna” en invandrare för att få kunskap om dennes kultur och språk.

Sisu, Hälsninglands fotbollsforbund har i samband med Resurscentrum i Söderhamn startat ett integrationsprojekt som kallas fotbollsprojektet. Projektet syftar till att skapa bättre nätverk, rekrytera, utbilda och behålla duktiga personer som är intresserade av att jobba med idrott av något slag.

Bollnäs Kommun

Bollnäs kommun har drygt 26 000 invånare varav ca 2 400 är födda utomlands. Det motsvarar ca 9 procent av kommunens totala befolkning. Idag tar Bollnäs kommun endast emot kvotflyktingar.

Bollnäs har en integrationsstrategi fastslagen av kommunfullmäktige 2013. Den vänder sig till alla invånare i kommunen och går ut på att slå fast att alla har rätt att delta i samhället och få ta del av samhällets utbud av utbildning, arbete, kultur och fritid. Den poängterar att Bollnäs är ett mångkulturellt samhälle i en globaliserad värld, vilket bidrar till en positiv utveckling för bland annat företagsklimatet. Syftet med integrationsstrategin är:

- att alla som lever i Bollnäs ska bidra till ökad integration
- att värna och utveckla demokratin
- att bidra till utveckling av företagsamheten
- att alla arbetsplatser i kommunen ska genomsyras av ett mångkulturellt förhållnings-sätt
- att folk söker sig till Bollnäs för att här tillvaratas deras kunskaper, erfarenheter och färdigheter.

Integrationsstrategin identifierar arbete och skola som de viktigaste integrationsplattformarna. Därför är det viktigt att kommunen har bra samverkan med företagare och arbetsliv och att man öppnar upp kommunens egna arbetsplatser för nyanlända. Bollnäs menar att trots att huvudansvaret sedan 2010 ligger på arbetsförmedlingen så har inte kommunens roll minskat. Kommunen riktar sig i första hand på arbete som ger upphov till andra integrationsfrämjande möjligheter som bostad, tillgång till kultur, föreningsliv och aktiv fritid.

Kommunens förvaltning och bolag ska:

- följa med i frågor rörande integration inom sitt område
- arbeta för att integrationsperspektivet utvecklas och blir en del av verksamheten. Detta synsätt och att arbeta för ökad integration är alla anställdas ansvar

Vidare ska kommunen:

- utveckla samarbetet med kommunens företag och arbetsgivare för att förmå dem arbeta för ökad integration
- samverka med lokala, regionala, nationella och internationella aktörer
- se till att sprida kunskap och information om integrationsfrågor inom förvaltning/bolag, även ställa upp och ge information till föreningar och organisationer som frågar efter detta.
- stärka verksamma föreningar bland de nyanlända för att de ska kunna inbjuda till deltagande i olika aktiviteter.

Insatser

”Integration genom föreningsliv” är ett projekt som startades 2013 av Bollnäs kommuns flyktingverksamhet och kommunens idrottsföreningar, invandrarföreningar, SISU Idrottsutbildarna och hyresgästföreningen. Samarbetet har utökats och alla föreningar är välkomna att vara med i samarbetet. Målet för projektet är att få fler unga inblandade i föreningslivet, som aktiv eller ledare. I samarbetet har det framkommit behov av att utveckla samverkan vidare med spontanidrottsplatser och föreläsningar om mångfald och inkludering till kommunens föreningar. Projektet har även påbörjat ett samarbete med kommunens kulturenhet bl.a. med gemensamt nationaldagsfirande med olika aktiviteter.

Den övergripande målsättningen med projektet är att få fler inom målgruppen att röra på sig eller hitta meningsfull fritid, bredda det idrottsliga utbudet samt att locka fler ungdomar till idrottens värld. Projektet har intervjuat 302 av kommunens skolelever från årkurs 4-8 om deras fritidssysselsättningar, vad de eventuellt saknar att kunna göra på fritiden och vilka aktiviteter de önskar ska finnas på en spontanidrottsplats.

Gävle kommun

Gävle kommun har drygt 98 000 invånare varav drygt 13 000 är födda utomlands. Det motsvarar ca 13,5 procent av kommunens totala befolkning.

Gävle kommun har som mål att till och med år 2020 ha en genomsnittlig folkökning med 500 personer per år. Kommunen växer dock väsentligt snabbare än målsättningen och de senaste åren har den faktiska folkökningen överstigit 600 personer. De största faktorerna har varit urbanisering och inflyttning från andra länder till följd av asyl- och anhöriginvandring.

Gävle kommun tar generellt bara emot flyktingar som har ett eget boende. Eftersom det råder bostadsbrist i Gävle är flyktingarna som kommer till kommunen i regel personer som själva ordnat bostad genom kontakter. Förra året tog Gävle kommun emot drygt 900 personer som själva ordnat boende. Länsstyrelsen bestämmer hur många flyktingar Gävle kommun ska ta emot och ordna boende åt och 2014 skulle Gävle kommun ta emot ca 150 flyktingar. Men på grund av att det inte fanns några boenden tog man inte emot någon. Boendefrågan är det största problemet inom integrationsområdet i Gävle enligt Daniel Larsson, integrationsansvarig i Gävle kommun. Gävle kommun arbetar idag med integration på många plan och på många fronter. Det arbete som pågår är dock isolerat och det har inte funnits någon röd tråd i arbetet, berättar Daniel Larsson. Det är i dagsläget svårt att få alla enheter som jobbar med integration att kugga ihop till en enhet. Därför pågår nu ett arbete för att få dessa enheter att samverka bättre.

Civilsamhälle/Föreningsliv

Daniel Larsson menar att kommunen inte kan göra allt själv, utan måste stimulera och bli bättre på att utnyttja kraften hos civilsamhället och föreningslivet. Att ha ett arbete är en viktig del av integrationen och att känna sig delaktig i samhället. Gävle kommun kan inte erbjuda alla ett arbete utan måste på andra sätt skapa möjligheter för sysselsättningar. Föreningslivet är en viktig kontaktyta och en bra möjlighet att skapa kontaktnät som i en förlängning kan leda till arbete.

När det gäller integration fokuserar kommunen som myndighet mycket på sysselsättningsfrågan, såsom jobb och skola. Däremot finns inte lika stort fokus på vad man kan göra mot civilsamhället och för en meningsfull fritid. Larsson menar ändå att civilsamhället fyller en viktig funktion för integration och att föreningslivet är en kraft som bör stöttas. Det är bättre att föreningslivet driver integrationsprojekt än att kommunen gör det. Kommunen kan istället finnas med som stöd till de organisationer som är närmare anknytna till aktiviteten. Människor i utanförskap kostar samhället mycket pengar vilket innebär att det finns ekonomiska incitament i integrationsarbetet. Kommunen har en uppgift att få invånarna att känna ett sammanhang

och kommunala satsningar sänder budskap att invånarna är viktiga. Det kan ha positiva effekter både för individen och samhället. Ett exempel på en sådan satsning som haft ekonomisk vinning är byggandet av en konstgräsplan i Andersberg, ett område med hög andel utrikesfödda. Efter att konstgräsplanen anlades har Gavlegårdarna, det kommunala bostadsbolaget, sett en tydlig minskning av skadegörelse i området. Därmed har kostnader till följd av skadegörelse minskat. Oavsett vilka satsningar som görs är de i längden billigare än utanförskap, menar Daniel Larsson som samtidigt poängterar att det är svårt att mäta begrepp som integration och utanförskap som handlar om upplevelsen av delaktighet.

Befolkningsstatistiken för Gävle under 2014 visar att antalet inflyttade från utlandet överstigit antalet utflyttade till utlandet. Detta ställer höga krav på Gävle kommun i allmänhet och föreningslivet i synnerhet i och med att utrikesfödda inte är aktiva i föreningslivet i samma utsträckning som inrikes födda.

I Gävle kommun prioriteras idrottsstödet till barn och unga i åldern 7-20 år. Det är i den åldern som grunden för en meningsfull fritid och en god hälsa läggs. Samhällstrenden visar att ungdomar i allt lägre grad är aktiva inom föreningslivet och bland utrikesfödda är graden aktiva ännu lägre. Bland inrikes födda i åldern 16-29 år var 56 procent medlem i någon förening medan det för utrikesfödda killar i samma ålder var 43 procent och för tjejer 32 procent. Enligt undersökningen Lupp som genomförts på 42 kommuner är andelen som har en lågaktiv fritid särskilt stor bland utrikesfödda tjejer. Samma tendens syns också i Riksidrottsförbundets statistik, som visar att tjejer med svensk bakgrund till 47 procent idrottar i någon förening jämfört med 31 procent för de med utländsk bakgrund.

Insatser

Kultur och fritid Gävle genomförde sommaren 2014, på uppdrag av Arbetsmarknadsenheten (AME) och Arbetsförmedlingen, ett projekt som hette "Sommar i Gävle 2014". Projektet riktade sig till familjer där någon i familjen befann sig i etableringsfasen hos Arbetsförmedlingen. Projektets mål var att nyanlända familjer, genom aktiviteter och rekreation, skulle få uppleva Gävles friluftsliv och få delta i olika förenings- och kulturaktiviteter. Syftet var också att visa nya platser som deltagarna skulle kunna återvända till på sin fritid efter sommarprojektets slut. Exempel på aktiviteter som genomfördes var bad, kanotpaddling, fiske och korvgrillning. Ett annat mål var att ge deltagarna ökad kunskap om allemansrätt, som att plocka skräp efter sig när man lämnar platser och att man får vistas på dessa platser utan att fråga markägare om lov etc. Att deltagarna fick möjlighet att skapa nya kontaktnät var också en viktig del av projektet.

Sammanfattning

Av de kommuner som vi har tittat på är det bara Härnösand och Bollnäs som har någon form av integrationsplan. Flera av de andra kommunerna har dock inlett olika typer av insatser för att skapa en integrationsplan eller på andra sätt förbättra integrationsarbetet. I många kommuner handlar utmaningarna om att samordna och förbättra medvetandet om vad som görs av andra aktörer, både andra verksamheter inom den egna kommunen och utanför. Engagemang och insatser råder det ingen brist på, men mycket hänger på eldsjälarna som gör mer än som egentligen krävs av dem. Medarbetare som arbetar med integration har uttryckt en önskan om styrande dokument för att få ett tydligare uppdrag som underlättar deras arbete. Det stora problemet är den övergripande samordningen. I den förstudie som gjorts för Hudiksvalls kommun poängteras vikten av regional samordning för små kommuner, som på grund av sin storlek alltid kommer att ha svårt att erbjuda det största möjliga utbudet.

I offentliga dokument och diskussioner ligger fokus mycket på arbetsliv och skolgång. Fritid, föreningsliv och civilsamhälleliga aspekter nämns i flera fall som viktiga men beskrivs sällan mer ingående än så. I Bollnäs kommuns integrationsstrategi står det däremot att bostad, tillgång till kultur, föreningsliv och aktiv fritid är det primära integrationsarbetet för kommunen. Om kommunerna ska arbeta mer målinriktat med att understödja civilsamhällets insatser krävs samordning över alla gränser och planer eller strategier som inte förringar civilsamhällets roll.

Omvärldsbevakning

I Sverige finns det omkring 600 000 föreningar på 9 miljoner invånare. I hela Mellanöstern och Nordafrika finns det omkring 230 000 föreningar på 400 miljoner invånare. Kommer man från en bakgrund där föreningar är mindre vanliga och inte är lika viktigt, kan mötet med den svenska föreningstraditionen kännas främmande. Undersökningar visar att om man tidigare varit medlem i en förening i sitt hemland är man mer benägen att söka sig till en förening i Sverige. Personer med utländsk härkomst är underrepresenterade i föreningslivet, men personer som är födda i Sverige med en eller två föräldrar födda utomlands är engagerade i föreningslivet i samma utsträckning som svenskfödda utan utländsk bakgrund.

Goda exempel på integrationsprojekt

In i Umeå

”In i Umeå”, heter satsningen som ägs av Umeå kommun och drivs av Umeå Fritid. Projektet syftar till att underlätta för nyanlända och flyktingar att engagera sig i föreningslivet. De informerar på SFI-undervisningen och på IVIK-programmet (introduktionskurs för nyanlända ungdomar) om vilka föreningar som finns och hur man kan bli aktiv. Samtliga föreningar i kommunen har blivit inbjudna till träffar och informerade om projektet. Det ordnas regelbundna utbildningar i hur man bjuder in nya medlemmar och hur man kan arbeta som kontaktperson. Deras uppgift är att vara ett stöd för den egna föreningen och för nyanlända som kommer i kontakt med föreningen. Projektgruppen fungerar även uppföljande som stöd och bollplank för föreningarna under värningsarbetet. Vissa föreningar har använt det ekonomiska stödet till att starta särskilda nybörjargrupper. Andra har anordnat kulturkvällar, översättningar av föreningens informationsmaterial och simkurser.

Språkvän

Eskilstuna kommun har beviljats pengar från Länsstyrelsen för att bedriva det nationella projektet ”Språkvän”. Projektet har som mål att hjälpa andra kommuner och organisationer med ett integrationsarbete kring flyktingguide/språkvän. Projektet vill underlätta för nyanlända att få kontakt med redan etablerade personer för att underlätta deras vardag och språkinläring. Det fanns ett behov av att skapa mötesplatser, vilket snappades upp av Eskilstuna redan 2006. På hemsidan www.sprakvan.se finns alla kommuner listade som deltar i projektet. Där finns all kontaktinformation som behövs om man som privatperson vill bli en språkvän. Södra Norrland finns representerat av Ockelbo, Gävle, Bollnäs och Söderhamn. På gång att ansluta sig är Nordanstig, Sundsvall och Härnösand. Namnen på satsningen varierar, från Flyktingguide till Språkvän och Medvandrare. Projektet har förlängts till 2016-06-30. Ett exempel

på hur kommuner kan använda pengarna är projektet ”Flyktingguider i Sydnärke”. De fem kommunerna Laxå, Askersund, Hallsberg, Kumla och Lekeberg har fått 900 000 kronor till ett integrationsprojekt som syftar till att skapa kontaktvägar in i samhället för utrikesfödda. Arbetet kommer att skilja sig från kommun till kommun beroende på den enskilda kommunens förutsättningar. Initialt kommer man att kartlägga hur integrationsarbetet bedrivs idag av ideella organisationer som Röda korset och lokala kyrkor. De kommer att använda sig av de naturliga mötesplatser som finns i kommunerna, från idrottsanläggningar till caféer. Projektet startade hösten 2015.

Låna en svensk på biblioteket

Projekt från kultur- och fritidsförvaltningen i Hulthsfred på initiativ av Linda Åsgård. Integrationsprojektet handlar om att fika och mötas över gränserna. ”Man väljer en svensk som verkar intressant och dricker kaffe med under en timme” säger Linda Åsgård till tidningen Östra Småland. Liknande projekt finns i flera kommuner.

Mötesplats Bullerbyn

”Mötesplats Bullerbyn” är ett samverkansprojekt mellan kommunala verksamheter, ideella organisationer/föreningar och kommunala bolag. Verksamheten lyder under Kultur- och fritidsförvaltningen i Vimmerby kommun. Här kan man få tips på fritidsaktiviteter, hjälp med vart man kan vända sig i olika ärenden – eller bara umgås. I snitt har Mötesplats Bullerbyn 500 besökare i månaden. De har samlat resurser från olika håll och samverkar kring olika kompetensområden. Projektledare David Lindgren menar att det här projektet är ett bra sätt att skapa integrationsmöjligheter men också ett öppnare och bättre Vimmerby.

Idrott för alla - integration i föreningslivet

Projektet ”Idrott för alla – integration i föreningslivet” finns i Vilhelmina kommun och ger nyanlända möjligheter att prova på några av de vanligaste sporterna. Immigrationservice tillsammans med Vilhelmina IK låter nyanlända prova på tio olika idrotter med syfte att verka för en bättre och snabbare integrering. Projektet vänder sig till barn och ungdomar (årskurs 1 upp till gymnasiet) samt vuxna flyktingar. Prova på-sporterna inkluderar slalom, längdskidor, hockey, bowling, bågskytte och simning. Utrustning finns att låna på plats. Projektet ”Idrott för alla” finansieras av Länsstyrelsen och Riksidrottsförbundet. Projektet ska ge de nyanlända ett större socialt nätverk och tillfälle att få träna svenska. Man informerar om hur det är att vara medlem i en förening. Tolkar finns att tillgå genom Immigrationservice.

Mentor till mentor

”Mentor till mentor” är en fadderverksamhet. Det är ett 3-årigt projekt i samarbete mellan Växjö Rödakorskrets och Växjö kommun. Syftet med detta projekt är ett ömsesidigt utbyte mellan individer och/eller familjer där nyanlända personer får ökade möjligheter till etablering och delaktighet i samhället medan den svensktalande mentorn får nya perspektiv och kunskaper om andra kulturer och nya nätverk.

Lokal odling för mångkulturella smaker

Projektet syftar till att ta tillvara utrikesföddas kunskaper inom odling och småskalig livsmedelsproduktion. Trots att ekologiskt och lokalproducerat är mycket efterfrågat på marknaden idag är det ytterst få utrikesfödda som är verksamma inom sektorn. Projektet skall ge stöd i att utveckla miljövänliga, stadsnära och tätortsnära odlingar i bostadsområden och kommuner där det finns en hög andel utrikesfödda. Projektet ska inspirera till att mångkulturella smaker, recept och menyer tas fram utifrån säsonganpassade, lokalt odlade råvaror som kan användas på restauranger, i skolmatsalar, på äldreboenden, i butiker och i privata hushåll.

Projekt Grön integration

Syftet är att landsbygden ska få del av utrikesföddas kunskaper och erfarenheter. Landsbygden ska lyftas fram som ett attraktivt val när det kommer till arbete och boende. En tredjedel av alla jordbruk väntas genomgå ett generationsskifte under de kommande tio åren. Genom projektet hoppas man kunna få en levande landsbygd genom mångfald, nytt företagande, ny kunskap och nya produkter. Ett kompetensnätverk har bildats mellan Studieförbundet Vuxenskolan, Högskolan Väst, Röda korset, Hushållningssällskapet i samverkan med SLU samt berörda kommuner. ”Projekt Grön Integration” genomför seminarier, utbildningar och håller informationsmöten på landsbygden med syfte att öka kompetensen i integrationsfrågor.

Träning är vägen – förening är målet

Norrbottnens idrottsförbund driver projektet där nyanlända och utrikesfödda som varit i Sverige ett tag träffas och varvar fotboll med sociala aktiviteter och information om hur föreningslivet fungerar.

Stiftelsen Goodsport och Nattfotboll

”Nattfotboll” är ett projekt från stiftelsen Goodsport som ska introduceras över hela landet. Ungdomar ska aktiveras med fotboll under tider då sporthallar vanligtvis är stängda och mötas i sporten. Tanken är också att långtidsarbetslösa ska få chansen att arbeta med detta.

Motion som integration

Tillsammans med flyktingförläggningen i Oravais, Finland drivs Kulturfondsprojektet ”Integration på svenska”, där asylsökande får verktyg att förstå det finländska samhället. Forskning har visat att fysisk aktivitet är bra och att det är lätt att lära sig genom rörelser (peka, visa, skrika). På integrationsutbildningarna finns studerande i alla åldrar och från många olika kulturer.

Ung fritid på Kronogården och Lextorp

IFK Trollhättan driver projektet med stöd från Ungdomsstyrelsen. Projektet handlar om att skapa prova-på-tillfällen för olika idrotter och kulturaktiviteter för att slussa in nyanlända i föreningslivet. Syftet med bidraget från Ungdomsstyrelsen är att stimulera till ökat deltagande inom föreningslivet bland ungdomar och kvinnor som inte tidigare varit aktiva inom civilsamhällets organisationer.

Alla är olika, olika är bra

Svenska fotbollsförbundet (SvFF) har en kampanj som heter ”Alla är olika, olika är bra!”. Kampanjen syftar till att motverka och bekämpa rasism och diskriminering samt skapa en större mångfald och inkludering inom svensk fotboll. Målet är att svensk fotboll under 2015 minskar diskriminering, kränkningar och rasistiska yttringar i samband med matcher. Det är ett arbete för att förbättra värdegrunden i svensk fotboll. ”Idag spelar fler killar med invandrarbakgrund fotboll än killar med svensk bakgrund”, enligt Peter Landström utbildningskonsult på SvFF. Svenska fotbollsförbundet försöker inkludera flera grupper till fotbollen, till exempel ledare med annan etnisk bakgrund än svensk, ensamkommande flyktingbarn och funktionshindrade.

Kvinnoprojektet i Uppsala

Ett projekt som drivs av ABF i Uppsala län tillsammans med Uppsala kommun. Grundtanken med projektet är att bryta isoleringen och öka integrationen för kvinnor med invandrarbakgrund. Studiecirkelarna har blivit ett naturligt sätt för dem att mötas och genom åren har de haft flera spännande cirklar som textilslöjd, folkslag, dans, språk, friskvård, religionskunskap, matlagning och sen ett par år tillbaka de populära cirklar i data.

Projekt för invandrartjejer

Flera idrottsföreningar har startat särskilda grupper för tjejer med invandrarbakgrund. Dit hör bland andra Nora basket som har startat en grupp för tjejer med flyktingbakgrund. Detta för att göra det enklare för tjejer med annan kulturell bakgrund att ansluta sig till en sport. ”Fotboll, integration, kamratskap” heter projektet som finns i Avesta. Det är fotbollsklubben Avesta AIK i Dalarna som driver projektet i samarbete med Markusskolan. Syftet med projektet är att locka tjejer med invandrarbakgrund till fotbollen. Direkt efter skolan ges möjlighet till de elever som vill att spela fotboll med ledare från klubben i skolans lokaler.

Ekonomiska incitament

Incitament är ett mångfacetterat begrepp med relativt skilda betydelser beroende på område. Begreppet kan dock ges en överskådlig förklaring som en anledning att utföra en viss handling, en slags stimulans eller belöning. Kapitlet nedan belyser ekonomiska incitament inom integrationsarbetet. Dels ekonomiska incitament, eller avsaknaden av dessa, för civilsamhället och dess integrationsarbete men även för kommunens arbete med integrationsarbete av olika slag.

Ekonomi inom den ideella sektorn

Föreningslivet i Sverige är unikt i förhållande till många andra länder. Det höga antalet deltagare, den höga föreningstätheten och att hela sektorn är uppbyggd på ideella krafter gör föreningslivet till en enorm folkrörelse och en viktig faktor i det svenska samhället. Trots att denna typ av folkrörelser är uppbyggda på ideella krafter är givetvis ekonomin en viktig del för föreningslivet och en förutsättning för att bedriva verksamhet.

De ekonomiska incitament som finns för civilsamhället handlar således inte om föreningars ekonomiska vinst utan istället att skapa så bra förutsättningar som möjligt för att bedriva sin verksamhet och att utveckla den. Riksidrottsförbundet kom 2004 med en FoU-rapport som heter "Idrotten i den ideella sektorn – en kunskapsöversikt" vari idrottsforskaren Johan Norberg diskuterar ekonomi inom den ideella sektorn och dess roll i civilsamhället. Norberg hänvisar till Lundström och Wijkströms beräkningar från början av 1990-talet och enligt dessa hade den ideella sektorn då en omsättning på totalt 90 miljarder kronor vilket då motsvarade 4 % av BNP. Fördelningen såg då ut som följer:

Verksamhetsområde	mkr	andel %
Kultur och fritid	13 670	22,8
Arbetsmarknad	12 530	21
Utbildning och forskning	7 940	13,3
Regional Utveckling	5 300	8,8
Politik, identitet, intresse	4 590	7,7
Social omsorg	4 430	7,4
Övrigt	11 340	19
Totalt	59 800	100

En ytterligare ekonomisk aspekt, som Lundström och Wijkström studerar, är varifrån den ideella sektorn får sina pengar. Om vi menar att civilsamhället och de ideella organisationernas ekonomiska incitament i grund och botten handlar om att skapa sig förutsättningar för sin egen verksamhet snarare än att skapa vinst blir det intressant att titta hur civilsamhället gör detta. Författarna delar upp organisationernas intäkter i tre kategorier; offentliga källor (kommunala och statliga medel), privata gåvor och donationer (kollekt, företagssponsring m.m) samt egengenererade inkomster (medlemsavgifter, lotteriintäkter inträdesintäkter m.m). Offentliga källor står för 29 % av hela sektorns inkomstkällor, egengenererade inkomster för 60 % och gåvor och donationer för 11 %. I relation till andra länder i Europa är andelen egengenererade intäkter hög. Den ideella sektorn i Tyskland var vid studien finansierad av egengenererade medel till 28 %, Frankrike till 34 % och Storbritannien till 48 %. En förklaring till detta är enligt Norberg att den ideella sektorn i Sverige till stor del består av fackföreningar samt idrotts- eller kulturföreningar medan den i Tyskland till stor del består av religiösa stiftelser och organisationer med fokus på social omsorg. Norberg menar att skillnaden mellan Sverige och Tyskland inte handlar om att svenska ideella föreningar är bättre än de tyska motsvarigheterna på att generera inkomster eller att den tyska staten är mer villiga att satsa på frivilligt arbete. Skillnaden finns istället i vilka områden som vanligtvis är statligt finansierade. I Sverige är vård, skola och omsorg i högre grad än i Tyskland organiserat inom den offentliga sektorn.

Norberg sammanfattar att den ideella sektorn i Sverige har en tydlig folkrörelsetradition med fokus på fackföreningar och föreningar inom idrotts- och fritidssektorn. De ideella organisationerna inom det sociala fältet är få och mer ett komplement till den offentliga sektorn. SCB gav 2014 ut rapporten Det civila samhället 2011-2012 – verksamhetsindelad statistik med fokus på ekonomiska förhållanden i vilken kommunernas relation till ideella föreningar och stiftelser diskuteras. SCB menar att den största ekonomiska relationen inte handlar om bidrag, vilket man kanske kan tro, utan istället är kommunernas inköp av tjänster från de ideella organisationerna. Köp av verksamhet uppgick 2012 till knappt 15 miljarder kronor medan bidrag uppgick till drygt 4 miljarder kronor. Köpen av verksamhet riktade sig främst till förskoleverksamhet/barnomsorg, grundskola, gymnasieskola samt vård och omsorg medan bidragen i högre grad riktade sig till politisk verksamhet och kultur- och fritidsverksamhet, vilket är det vi i den här texten i huvudsak menar är civilsamhället. Av de drygt 4 miljarderna som kommunerna runt om i landet delar ut i bidrag går drygt 1,5 miljarder till fritidsverksamhet och knappt 1 miljard till kulturverksamhet.

Föreningslivets ekonomiska incitament

Örebro läns idrottsförbund genomförde 2015 ett projekt som heter ”Fritids- och Föreningslivet – En arena för integration och hälsa” med målsättningen att stärka flyktingars möjligheter att delta i fritids- och föreningslivet. I slutrapporten till projektet diskuteras möjligheten att stärka flyktingars möjligheter att delta i fritids- och föreningslivet varav ett perspektiv är incitament och stöd. Utredningen menar att det finns ett par exempel på integrationsarbete inom föreningslivet utan några som helst ekonomiska incitament, men att dessa är relativt få.

I slutrapporten till Örebro läns idrottsförbunds projekt beskrivs också hur ekonomiska incitament har diskuterats med kommunens tjänstemän inom kultur- och fritidssektorn. Projektet lyfter fram möjligheten att som kommun välja ut områden, till exempel integration, för att stimulera med riktade satsningar. Detta ledde till att ett antal av kommunerna som deltog i projektet sett över sina bidragsregler och utformat förslag till vissa ändringar av dessa. Det anses viktigt att de kommunala bidragsreglerna på ett tydligt sätt framhåller vad det är man vill främja och då även uttrycker det i formuleringar om mångfald och integration. Genom detta underlättas och stimuleras föreningar att söka medel för satsningar inom integrationsområdet. Även Holmgren, Johansson och Lundqvist (2014) understryker vikten av utformningen av de kommunala bidragssystemen. Författarna menar att kommunernas bidragsregler har en avgörande roll i vad man som kommun vill stimulera föreningslivet till.

Det är betydelsefullt att bidragssystemen är tydligt utformade och exemplifierande bidrag finns att söka för integrationsfrämjande insatser. Det är också viktigt, menar författarna, att dessa är enkla att hitta och söka. Att det är viktigt och kanske inte helt i nivå med önskvärd status bekräftas också i vår undersökning och i synnerhet i frågan om föreningarna vet om det finns eventuella möjligheter till bidrag från exempelvis kommun eller landsting. Merparten av respondenterna uttrycker att de inte vet om det finns några bidrag att söka för ändamålet. Enligt vår enkätundersökning, som fokuserar på civilsamhällets attityder till integration, går det i föreningarnas svar att utläsa vissa mönster inom ramen för ekonomiska incitament. En över-skådlig tolkning är att de flesta föreningarna inte får några bidrag i form av kontanta medel för integrationsarbete och givetvis finns det ett antal olika anledningar till detta.

I många fall handlar det om föreningar som inte arbetar aktivt eller vill arbeta aktivt med integrationsfrågor och i de fallen ligger ansvaret på föreningarna själva. I de fall där föreningarna faktiskt vill driva projekt med integrationsfokus och inte får ekonomiskt stöd för detta, måste däremot kommunerna bli bättre på att se föreningslivets intressen. Många föreningar får projektstöd för sitt arbete med integration men det är även ett antal föreningar som arbetar med integrationsprojekt som inte ens vet om att det går att få stöd för den här typen av arbete. En förening uttrycker sig i frågan om föreningen får någon form av bidrag för att arbeta med integration ”Vi kanske borde undersöka saken...?”. En annan förening uttrycker tveksamhet

till att ens söka någon form av projektstöd för riktade satsningar, ”finns det så har vi inte sökt något sådant. Det verkar alldeles för riskfyllt för en liten förening med nuvarande lagstiftning”. Vilken lagstiftning föreningar åsyftar är oklart.

En analys Örebro läns idrottsförbund gjorde var att föreningarna i regel har andra prioriteringar vilket gör att integrationsarbete ofta hamnar längre ner på prioriteringslistan. Att föreningarna har ”fullt upp” med sin ordinarie verksamhet gör att många föreningar drar sig för att starta upp renodlade integrationsprojekt. ”Alla är välkomna” är istället en paroll som många föreningar ursäktar sig under. Gemensamt för många nyanlända är att ekonomin uppfattas som ett hinder för deltagande i föreningslivet. Att bygga en ekonomisk plattform i ett nytt land tar tid och andra prioriteringar går ofta före, såsom jobb och utbildning.

Som är nämnt ovan består den ideella sektorns inkomster till störst del av egengenererade medel. Detta tillsammans med att nyanlända ofta har en ansträngd ekonomisk situation och prioriterar annat än föreningslivet kan vara en orsak att många föreningar inte arbetar aktivt med att nå nyanlända. Här finns ett tillfälle för kommuner att gå in med stöd till föreningar som till exempel kan stötta upp för eventuellt bortfall av intäkter av medlemsavgifter. Det är också viktigt att trots att ekonomin är en förutsättning för att bedriva verksamhet, finns många andra fördelar som föreningarna kan få genom att bedriva riktat integrationsarbete. Fördelar som främst är känslomässiga, om vi vill; mjuka värden. Att man kanske framför allt fokuserar på social hållbarhet, snarare än ekonomisk. Vad är viktigt för oss som förening? Vill vi vara tillgängliga och öppna för även de ekonomiskt svagare grupperna eller riktar vår verksamhet sig till de som har råd att betala. Hur ser vi på oss själva och hur ser andra på oss som förening? Är verkligen ekonomiska incitament det som ska föra den ideella sektorn framåt och utveckla den eller är det något annat?

Om kommunerna här kan komma in och stötta de som faktiskt vill arbeta med integration, är det bra sätt för kommunerna att dels hjälpa föreningslivet men också motverka utanförskap. Att inte ha någon meningsfull fritidsaktivitet leder ofta till utanförskap vilket är ett stort problem som ofta också är synonymt med stora kostnader för kommuner. En tolkning är att ekonomiska incitament kring civilsamhällets eventuella integrationsarbete främst gäller kommunerna, och inte det civila samhället självt. Utanförskap kostar pengar vilket betyder att det finns ekonomiska incitament kring integrationsarbetet. Oavsett vilken typ av utanförskap det handlar om kostar det samhället pengar och kommunen har en uppgift att få invånarna att känna ett sammanhang. Satsningar sänder budskap att invånarna är viktiga – vilket kan ha positiva effekter på samhället. Ett exempel, från Gävle, på en satsning som haft ekonomisk vinning är anläggandet av en konstgräsplan i Andersberg, ett område med hög andel utrikesfödda. Efter att konstgräsplanen anlades har Gavlegårdarna, som är det kommunala bostadsbolaget, sett en tydlig minskning av skadegörelse i området.

Detta gör givetvis att kostnader kopplade till skadegörelse har minskat och de ekonomiska incitamenten kopplas då tydligast till kommunen i allmänhet och, i det här fallet, Gavlegårdarna i synnerhet. Daniel Larsson, integrationssamordnare i Gävle kommun understryker att oavsett vilka satsningar som görs är det i längden billigare än utanförskap.

Civilsamhällets attityder till integration

Enkätsammanställning

Vi genomförde en enkätundersökning för att, i någon mån, kunna förstå och problematisera kring civilsamhällets attityder till integration. Vi ställde frågor som bland annat behandlade hur föreningarna definierade ordet integration, om och i så fall hur föreningen arbetar med integration samt hur föreningarna uppfattar eventuella ekonomiska incitament inom integrationsarbete. Totalt skickades enkäten ut till 227 föreningar i de sju kommuner som ingår i vår granskning. Föreningarna valdes slumpvis ut i de respektive kommunernas föreningsregister på deras hemsidor. Bland föreningarna fanns bland andra idrottsföreningar, kulturföreningar, friluftslivsföreningar, studieförbund och etniska föreningar. Den besvarades av 36 föreningar och fördelningen av antalet svar var:

Bollnäs: 7 svar
Söderhamn: 5 svar
Gävle: 5 svar
Nordanstig: 1 svar
Sundsvall: 5 svar
Härnösand: 9 svar
Hudiksvall: 4 svar

Vad är integration?

Enligt enkäten kan utläsas en viss skepsis kring uttrycket integration. En förening uttrycker att integration är att någon använder samma seder och bruk som personen själv. En annan förening menar att integration är "ett typiskt politikerord som många slänger sig med men som kan betyda allt och inget".

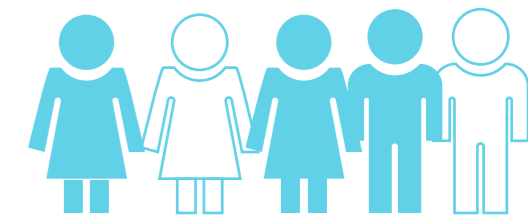
Enkätsvarens generella tolkning av vad integration är, är dock ord som delaktighet och gemenskap som nämns av många föreningar. Det handlar om att ha en inkluderande miljö och attityd ur ett mångfaldsperspektiv. Att bryta barriärer och skapa förutsättningar att komma in i samhället för personer som inte är födda i Sverige går igen i många svar. Att lära sig svenska är en viktig del i integrationsarbetet menar många föreningar. Med språket skapas förutsättningar att lära sig och förstå hur det svenska samhället är uppbyggt och på så sätt blir det också lättare att skapa ömsesidig förståelse, kunskap och respekt för varandra. Genom detta blir det också

lättare att hitta ett sammanhang i samhället och bli en naturlig del utav det.

Hur och varför arbetar din förening med integrationsfrågor?

Knappt två tredjedelar av de svarande föreningarna uppger att dom arbetar med integrationsfrågor, antingen i projektform eller löpande i den ordinarie verksamheten. 34 % av föreningarna uppger att de inte gjorde det. För de som jobbar med integrationsfrågor består incitamenten i de mjuka värden som finns, snarare än att växa som förening och tjäna pengar. Att hjälpa människor är något som flera föreningar påtalar som en orsak att jobba med integration. En förening är noggranna med att understryka att man arbetar "med integration" och inte "mot rasism". Föreningen menar att ett arbete specifikt riktat mot rasism riskerar att skapa en "vi mot dom-känsla" och väljer därför att inte kalla det så. Flera föreningar förklarar att de brukar bjuda in personer från asylboenden och liknande, att testa deras verksamhet. Att öppna upp och visa sin verksamhet och göra den tillgänglig gör att många trösklar sänks för att kunna ta sig in och på en långvarig basis delta i verksamheten.

Flera föreningar uttrycker att det finns stora möjligheter och många idéer kring hur man kan arbeta med integration. De ser möjligheter i bland annat rekrytering, nya målgrupper, talangutveckling, influenser från andra kulturer, utveckling såväl för föreningen som dess individer. En av de större föreningarna som svarat på enkäten beskriver att de brukar bjuda in personer från ett lokalt asylboende flera gånger om året, för att se och ta del av föreningens verksamhet. Föreningen menar att detta måste göras kontinuerligt, annars blir det inte hållbart. Samma förening är dock medvetna om att detta ger föreningen bra PR, "vi får mycket PR för vårt integrationsarbete, men om syftet var just PR så hade det inte varit genuint och därmed ej trovärdigt vilket skulle urholka vårt varumärke.". En annan förening beskriver att man jobbar med riktade insatser mot grupper som normalt sett inte når deras verksamhet. Nämnda förening anordnar spontanidrott för tjejer, direkt efter skoltid där de får testa på flera olika idrotter. En annan förening menar att integrationsarbete är viktigt för såväl föreningen som för de som "integreras". För föreningen för att lära sig nya saker från andra kulturer och på så sätt kunna utvecklas och för individen en chans att känna ett sammanhang och delta i meningsfulla fritidsaktiviteter. Man avslutar med att säga att det här sättet att arbeta med integration är ganska nytt för föreningen och detta utvecklas varje år.

Varför arbetar din förening inte med integrationsfrågor?

Ett fåtal föreningar uttrycker en likgiltighet till integrationsarbete och svarar saker som ”vi har inga problem” och ”varför skulle vi göra det?”. De flesta föreningarna som svarat att de inte arbetar med integrationsfrågor uttrycker dock att de skulle vilja men att det finns hinder som inte gör det möjligt, som de flesta handlar om resurser. Flera föreningar uttrycker att de inte har möjlighet att utöka sin verksamhet på grund av logistiska skäl, att de helt enkelt inte finns plats för att växa och bli fler. Dessutom är brist på ideella ledare ett hinder för att växa som förening.

”Vi skulle vilja göra det mera men som alltid är det en resursfråga. Målet är dock att vi har en person som enkom jobbar med vårt samhällsengagemang där integration är ett av tre fokusområden”.

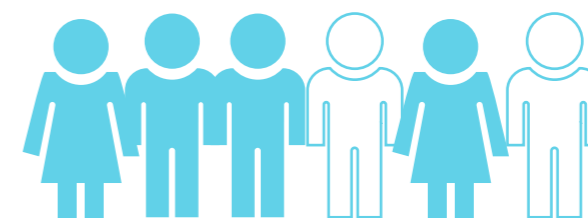
”Vi har pratat om att starta integrationsprojekt i vår scoutkår men vi är en ideell förening som sliter i vardagen för att hålla vår verksamhet igång. Att starta ett integrationsprojekt tar tid och kraft – vi vill gärna men måste rannsaka oss själva, har vi tid och kraft att utöka vår verksamhet?”

Förutom de hinder som är direkt knutna till föreningslivets verksamhet uttrycker föreningarna även andra hinder som de antingen upplever själva eller de tycker sig se i samhället i stort. Att inte tala samma språk är något som de flesta föreningarna menar är ett hinder. Att inte förstå varandra och kunna kommunicera är något som skapar oro och inte alls bidrar till att känna gemenskap, tvärtom. Även kunskap om föreningslivet i Sverige i allmänhet och idrottsmodellen i synnerhet, ”kunskap kring den svenska idrottsmodellen som bygger på medlemsengagemang och ideella ledare kan vara svår att förmedla eftersom den är unik och förståelsen för ekonomi med medlemsavgifter etc har orsakat kulturkrockar”. Olika kulturella bakgrunder kan, likväl som de kan vara fördelar, även vara hinder. Vi människor är i regel rädda och restriktiva vad gäller att testa nya saker och det finns således ett hinder för nyanlända att prova på bland annat is-sporter som de i många fall inte kommit i kontakt med tidigare. ”Vi ser svårigheter att rekrytera eftersom det är en is-sport och det finns ett tydligt motstånd från de flesta utlandsfödda att ens prova på eftersom det inte har det med sig från starten i livet”.

Får ni något ekonomiskt stöd för ert integrationsarbete?

Av de föreningar som besvarat frågan svarar en tredjedel att de får bidrag och två tredjedelar att de inte får bidrag för integrationsinsatser. Av de föreningar som får bidrag handlar det om bidrag från kommun, förbund, länsstyrelse och landsting.

En förening uttrycker att de inte fått några bidrag från någon av ovanstående aktörer, men däremot sponsring till sådana insatser av en aktör från den privata sektorn. Av de som inte får bidrag är svaren av blandad karaktär. Vissa uttrycker att de inte sökt några bidrag på grund av att föreningen inte gör några ansatser att arbeta med integrationsprojekt i någon form, andra att de tyvärr inte fått några bidrag trots att de sökt och andra att de inte visste om att det går att söka bidrag för sådana typer av insatser.

Reflektion och sammanfattning

Förslag på aktiviteter

Som vi konstaterat tidigare engagerar sig kommunerna mycket i integrationsarbetet, men att det lider brist på samordning och struktur. Därför är den kanske viktigaste uppgiften som kommunerna bör ta sig an att samordna sitt interna arbete inom olika förvaltningar och verksamheter. Dessutom bör samordning också ske tillsammans med arbetsförmedlingen och migrationsverket samt civilsamhälle och ideella föreningar. För att underlätta sådan samordning rekommenderas att kommunerna anställer integrationssamordnare som finns centralt i kommunen med en överblick över samtliga verksamheter.

För att få ett mer strukturerat och likriktat integrationsarbete bör kommunerna skapa kommun- eller koncernövergripande integrationsstrategier, -mål eller -planer. Utifrån dem kan alla verksamheter arbeta mot samma mål men på de villkor som gäller för den egna verksamheten.

En sådan struktur underlättar också utvärderingar och uppföljningsarbete. Flera av kommunerna som är aktuella i denna publikation är i startgroparna både vad gäller att skapa integrationsplaner/mål och att anställa samordnare. De kommuner som arbetar med detta gör gott i att konsultera varandra för stöd och idéer. Vi vill poängtera vikten av att civilsamhälleliga frågor och föreningarnas roll inkluderas i integrationsplanerna såväl i förberedelsearbetet som i det löpande integrationsarbetet. Det är viktigt att planer och samordnare inte enbart fokuserar på arbete och bostad utan faktiskt tar ett helhetsgrepp som också inkluderar civilsamhället.

Kommunerna bör stimulera föreninglivet att själva själva genomföra och driva integrationsprojekt. Stöd i form av bidrag och ekonomiska medel är naturligtvis centralt, men det kan vara lika viktigt med tillgång till lokaler och möjligheten för föreningar att få använda kommunen som ett bollplank. Vad gäller de ekonomiska medlen måste informationen om dem prioriteras. Vad gäller kommunen som bollplank handlar det om att stötta de föreningar som vill arbeta med integrationsfrågor men inte har kommit igång. En del föreningar kan behöva stöd för att komma igång och få hjälp med hur de kan arbeta med dessa frågor för att möta de behov som finns utan att ta sig vatten över huvudet. Det skulle också kunna underlätta för en del föreningar att veta att de kan ha en löpande dialog med kommunen och kunna bolla idéer eftersom. Dessutom skulle kommunen kunna fungera som knutpunkt för föreningarna som arbetar med integration och kunna förmedla kontakter mellan föreningarna så att de får bättre koll på varandra och därmed lättare kan inleda samarbeten och hjälpa och lära av varandra.

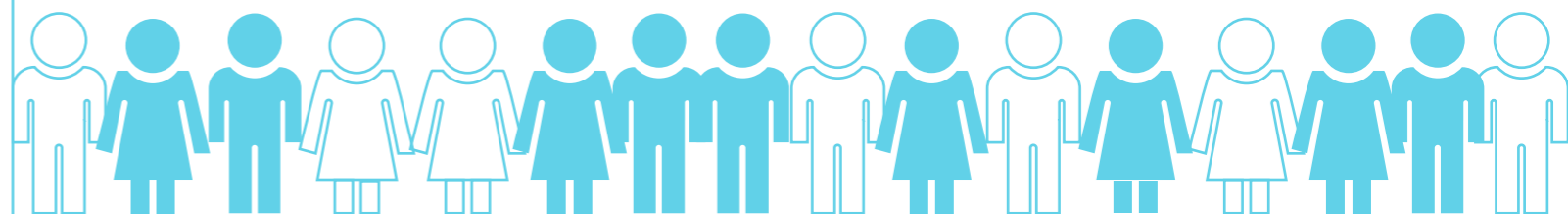
Att veta vad som görs av föreningar är också viktigt för att kunna förvalta all idell kraft och vilja som finns hos privatpersoner. När privatpersoner vill hjälpa till ska kommunen kunna förmedla dem till organisationer och föreningar som jobbar med integration.

Civilsamhällets beredskap

Utifrån vår undersökning kan vi inte dra några generella slutsatser av civilsamhällets beredskap att integrera utrikesfödda. Det vi dock kan göra är att tolka de svar vi fått i enkäten och försöka se mönster och samband i föreningarnas svar. Vår tolkning av civilsamhällets attityder och beredskap för att integrera utlandsfödda är att den skiljer sig åt från förening till förening men att den ändå kan delas in i tre kategorier. En del föreningar arbetar idag aktivt med integrationsprojekt eller integration i sin ordinarie verksamhet och kan förklaras ha en god beredskap. För andra kan attityden ändå vara positiv men att beredskapen anses saknas.

Ett antal föreningar i vår enkätundersökning uppgav att man ville arbeta med integrationsprojekt men att man inte kände att det fanns förutsättningar till det, att man antingen saknade personal, ekonomi eller fysisk plats för att utöka sin verksamhet. I dessa fall är det viktigt för kommunerna att informera och kommunicera med föreninglivet om det finns stöd att söka för något av ovanstående. Både föreningens önskemål och forskning visar att kommunerna bör vara tydligare i sina stödsystem, bättre i sin kommunikation av dessa samt bättre på att samordna och vägleda i integrationsprojekt.

Däremot är det viktigt och kanske bäst om det är föreninglivet själv som driver projekten då föreningarna kan sin verksamhet bäst. Förutom ovanstående kategorier, civilsamhällets goda beredskap samt gruppen med bra attityd med låg beredskap, finns även en grupp i civilsamhället med en likgiltig attityd och därav ofta en låg beredskap. Denna grupp uttrycker ofta att det inte finns något behov av att arbeta med integration i civilsamhället. "Varför ska vi jobba med integration, det är ju dem som ska integrera sig" är uttalanden som ofta hörs från denna grupp. Likaså "alla är välkomna, vi utesluter ingen". Det de föreningar som uttalar sig på det här sättet inte förstår är att det är väldigt sällan alla faktiskt är välkomna. Kanske speciellt inom föreningar som uttalar sig så. Det man inte ser är alla de hinder som kan finnas som gör att personer faktiskt inte kan delta i föreningens verksamhet. Det kan handla om fördomar, språk, ekonomi, utrustning, tillgänglighet osv osv.

Källförteckning

Abrahamsson, A och Belsö A. 2004. En studie av invandrarens upplevelse av integration.

Bollnäs kommun, kommunstyrelsenförvaltningen. Integrationsstrategi. Bollnäs kommun 2014-05-07. Dnr: 14-0014

Frisk Hagström, T och Törner, E. 2014. Förstudie över mottagandet av nyanländ i Hudiksvalls kommun.

Gävle kommun. 2015. Kommunledningskontoret. Befolkningsförändringar under år 2014.

Gävle kommun. 2013. Kommunledningskontoret. Planeringsfolkmängd i Gävle kommun år 2025 – Översyn 2013.

Holmgren, M, Johansson, D och Lundqvist, A. 2014. Översyn av kultur- och fritidsnämndens samlade stöd till föreningslivet i Falkenbergs kommun. Kupé, nr 5 2015.

Larsson, D – integrationssamordnare Gävle kommun. Intervju 2015-05-04.

Laurin, U. 2012. Landsbygden och landsbygdsprogrammet som en resurs för integration.

Myndigheten för ungdoms och civilsamhälletsfrågor. 2014. Fokus 14 – Ungas fritid och organisering.

Myrberg, G. 2004. Föreningsliv och politiskt deltagande, Rapport från Integrationspolitiska maktutredningen forskningsprogram,

Riksidrottsförbundet. 2004. Idrotten i den ideella sektorn – en kunskapsöversikt. FoU-rapport 2004:6.

SCB, ”Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik”

SCB. 2013. Integration – en beskrivning av läget i Sverige.

SCB. 2015. Utrikes födda efter län, kommun och födelseland 31 december 2014.

SCB. 2013. Det civila samhället 2011-2012 – verksamhetsindelad statistik med fokus på ekonomiska förhållanden.

Sundsvalls kommun. 2014. Fati utvärdering 2004-2014.

Örebro läns idrottsförbund. 2015. Fritids- och föreningslivet - En arena för integration och hälsa.

Internetkällor

Back 2 Basics. Tillgänglig 2015-10-02.
<http://gifsundsvall.se/samhallsansvar/>

Flyktingguider i Sydnärke. Tillgänglig 2015-10-02.
<http://na.se/nyheter/laxa/1.3088599-nastan-en-miljon-till-integrationsprojekt>
<http://sprakvan.se/>

Fritidsgården Laxå kommun. Tillgänglig 2015-10-02.
<http://na.se/nyheter/laxa/1.2772486-oviss-framtid-for-lyckat-integrationsprojekt>

Hudiksvalls kommuns information om flyktingmottagning. Tillgänglig 2015-10-02
<http://www.hudiksvall.se/Omsorg-stod--rad/Flyktingmottagning/>

In i Umeå. Tillgänglig 2015-10-02.
<http://www.esf.se/en/Resultat/Projektartiklar/Integration/In-i-Umea--Integration-genom-fo-reningsliv/>

Kvinnoprojektet i Uppsala. Tillgänglig 2015-10-02.
<http://www.abf.se/Press-Nyheter/Nyheter/2011/Kvinnoprojekt-med-lyckad-IT-effekt/>

Låna en svensk på biblioteket. Tillgänglig 2015-10-02.
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/oka-integrationen-lana-en-svensk_4349805.svd

Mentor till mentor. Tillgänglig 2015-10-02.
<http://www.mynewsdesk.com/se/roeda-korset-lokalt/pressreleases/lyckat-integrationsprojekt-i-vaexjoe-868072idningar/Artiklar-i-urval/Motion-som-integration/>

Motion som integration. Tillgänglig 2015-10-02.
<http://www.folkhalsan.fi/sv/startside/Aktuellt/T>

Mötesplats Bullerbyn. Tillgänglig 2015-10-02.
<http://www.vimmerby.se/kultur-fritid/folkhalsa/motesplats-bullerbyn/>

Norrbottnens idrottsförbund. Tillgänglig 2015-10-02.
<http://www.rf.se/Distrikt/NorrbottnensIdrottsforbund/Varanyheter/2013/Lyckatintegrationsprojekt/>

SCB, definitioner
http://www.scb.se/sv_/Vara-tjanster/Regionala-statistikprodukter/Fardiga-tabellpaket/Definitioner/

SCB, ”Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik”

Sisu, Hälsninglands fotbollsförbund samt Resurscentrums integrationsprojekt. Tillgänglig 2015-10-02.

www.sisuidrottsutbildarna.se

Stiftelsen Goodsport och Nattfotboll. Tillgänglig 2015-10-02.

<http://www.tv4.se/sport/klipp/tv4-sport-granskning-h%C3%A4star-och-nattfotboll-en-lyckad-integration-med-idrotten-3062051>

http://www.di.se/di/artiklar/2015/3/27/oppet-mal-for-integration/?utm_campaign=di.se-framework&utm_source=share&utm_medium=email&utm_content=2015%2F3%2F27%2Foppet-mal-for-integration%2F&share=E8356AF8ABA38ECDC98111BEAE56F9DF

Sundsvalls kommuns information om FATI. Tillgänglig 2015-10-02

<http://www.sundsvall.se/Omsorg-och-hjalp/Familj-barn-och-ungdom/Stod-till-barn-och-ungdom/Forebyggande-arbete---tidiga-insatser/>

Ung fritid på Kronogården och Lextorp. Tillgänglig 2015-10-02.

<http://ttela.se/sport/1.1132094-lyckad-integration-genom-idrotten>

<http://www.trollhattan.se/startside/kommun-och-politik/press--och-informationsmaterial/pressmeddelanden/pressmeddelanden-2014/patricia-daoud--arets-brobyggare/>

Yalla trappan. Tillgänglig 2015-10-02

<http://www.abf.se/Press-Nyheter/Nyheter/2013/Yalla-Trappan--ett-lyckat-integrationsprojekt-/>

2014
TRAINEE
SÖDRA NDRRLAND

